

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, 22. II. 2012

RPO-597667-VII-7020/1 1006/09

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tei. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do dotychczasowych wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie potrzeby podjęcia inicjatywy ustawodawczej, zmierzającej do właściwego uregulowania zasad i warunków umieszczania nieletnich w izbie przejściowej oraz zapewnienia im w czasie pobytu w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich prawa do codziennych zajęć na świeżym powietrzu, zwracam się z prośbą o przedstawienie aktualnej informacji o stanie i stopniu zaawansowania prac w tym zakresie.

Jednocześnie nadmieniam, iż Rzecznik Praw Obywatelskich od 2009 r. monitoruje wyżej wymienione zagadnienia. W obszernej korespondencji padały zapewnienia o tym, że Minister Sprawiedliwości dostrzega konieczność zmian i w tym celu opracowywane są plany kompleksowej nowelizacji ustawy z dnia 26 października 1982 r. o *postępowaniu w sprawach nieletnich* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 ze zm., dalej zwana upn) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych. Wśród tych gwarancji planowano wówczas uwzględnić problematykę wskazaną w pismach Rzecznika Praw Obywatelskich, czyli precyzyjnego określenia maksymalnego czasu i podstawy umieszczenia nieletnich w izbach przejściowych, jak również zapewnienia im prawa do codziennych zajęć na świeżym powietrzu (pismo z dnia 5.06.2009 r., DWOiP III 073-29/09). Jednakże do chwili obecnej kwestie te nie zostały uregulowane, zarówno w upn jak i rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w

sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem).

W piśmie z dnia 11.03.2010 r. (DWOiP III 073-21/10) Minister Sprawiedliwości poinformował Rzecznika Praw Obywatelskich o nowelizacji rozporządzenia oraz upn, a także o opracowaniu szczegółowych regulaminów dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa w tych placówkach. Ponadto, na szczeblu Ministerstwa Sprawiedliwości, przystąpiono wówczas do opracowania jednolitych dla wszystkich zakładów i schronisk procedur, w których między innymi znajdują się regulaminy izb przejściowych oraz opracowane zostaną zasady korzystania przez wychowanków z zajęć na świeżym powietrzu. Z przykrością informuję jednak, iż powyższe procedury i regulaminy nie regulują przedstawionych kwestii w sposób kompleksowy i jednoznaczny.

W następstwie wizytacji prewencyjnych, Krajowy Mechanizm Prewencji od 2009 r. wielokrotnie interweniował w sprawie zapewnienia nieletnim przebywającym w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich prawa do codziennych zajęć na świeżym powietrzu. Z rozmów indywidualnych z nieletnimi wynika, iż w niektórych placówkach wychodzą na dwór raz na kilka dni, w innych zaś mogą spędzać czas na świeżym powietrzu jedynie podczas przerwy szkolnej (ok. 15 min dziennie). W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji możliwość codziennego przebywania na świeżym powietrzu stanowi istotny wpływ na rozwój psycho - fizyczny młodzieży niedostosowanej społecznie, przebywającej w zakładach zamkniętych, czyli w warunkach ograniczonej swobody. Spędzanie czasu na dworze jest często doskonałą platformą do wyrównania niedoboru ruchowego wychowanków. KMP zgadza się w pełni z *Europejskimi Zasadami w sprawie Nieletnich Sprawców Przestępstw będących podmiotem sankcji lub środków* (5 listopada 2008 r.), zgodnie z którymi nieletni pozbawieni wolności powinni mieć zapewnione regularne ćwiczenia przynajmniej dwie godziny w ciągu dnia, z czego jedna z nich winna odbyć się na świeżym powietrzu, o ile warunki pogodowe na to zezwalają (zasada 81).

W stałym zainteresowaniu Krajowego Mechanizmu Prewencji pozostaje również problem umieszczania nieletnich w izbach przejściowych lub tzw. oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych. Jak wynika z prewencyjnych wizytacji Mechanizmu, dyrektorzy niektórych placówek w różny sposób interpretują przepisy rozporządzenia,

mówiące o maksymalnym czasie pobytu nieletnich w izbach przejściowych lub oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych oraz o przyczynach umieszczania w tego typu pomieszczeniach. O ile w przepisach § 44 i § 51 rozporządzenia dokładnie określono podstawy i maksymalny czas pobytu w izbie przejściowej, o tyle § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia daje podstawę do umieszczenia nieletniego w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym lub izbie przejściowej na czas określony - dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku. Przepis ten jest nieprecyzyjny i w praktyce prowadzi do sytuacji, w których nieletni przebywają w tego typu pomieszczeniach zbyt długi czas (w Zakładzie Poprawczym w B. odnotowano przypadki pobytu nieletnich w izbie przejściowej lub oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym nawet przez ok. 3 miesiące).

Mając na uwadze poważne konsekwencje, wynikające z różnorodnej interpretacji § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o wykładnię powyższego przepisu w zakresie określenia podstaw umieszczania oraz maksymalnego czasu pobytu nieletnich w izbach przejściowych i oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych. Ponadto, uprzejmie proszę o informację o stanie prac zmierzających do systemowego uregulowania kwestii umieszczania nieletnich w izbach przejściowych lub oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych oraz zagwarantowania wszystkim nieletnim prawa do codziennych zajęć na świeżym powietrzu (w upn lub przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie).

Z poważaniem

